

KÓDEX SPRÁVANIA SA OSÔB VO VYSOKÝCH VÝKONNÝCH FUNKCIÁCH

Vláda Slovenskej republiky, ako vrcholný orgán výkonnej moci,

rešpektujúc, že štátna moc pochádza od občanov, ktorí ju vykonávajú prostredníctvom svojich volených zástupcov, ktorých si volia v slobodných a demokratických voľbách alebo ju vykonávajú priamo,

vnímajúc, že Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát, ktorý sa neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo, pričom si ctí cyrilo-metodské duchovné dedičstvo,

rešpektujúc, že vláda Slovenskej republiky sa zodpovedá Národnej rade Slovenskej republiky a občanom Slovenskej republiky,

majúc na zreteli potrebu zvyšovania dôvery verejnosti vo vládu Slovenskej republiky, v kvalitu verejných inštitúcií a verejných služieb a v dobrú správu vecí verejných,

uvedomujúc si, že posilnenie osobnej integrity osôb vo vysokých výkonných funkciách vo verejnom priestore je nevyhnutým predpokladom vyššie uvedeného,

nadväzujúc na už existujúci systém verejnej integrity,

pripomínajúc si osobitne záväzky vyplývajúce z princípov otvoreného vládnutia ako transparentnosť, participácia a zúčtovateľnosť,

zohľadňujúc medzinárodné štandardy v oblasti prevencie korupcie a presadzovania princípov etiky a integrity pri dobrej správe vecí verejných sa zaväzuje správať v súlade so zásadami integrity verejnej správy a preto vydáva tento kódex:

Článok 1 **Úvodné ustanovenie**

Kódex správania sa osôb vo vysokých výkonných funkciách (ďalej len „**kódex**“) rešpektuje ústavné právo na prístup k voleným a iným verejným funkciám a nadväzuje na existujúci právny rámec verejnej integrity, najmä na ústavný zákon č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov v znení neskorších predpisov, zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Etický kódex štátneho zamestnanca a Zásady integrity vo verejnej správe, prijaté uznesením vlády Slovenskej republiky č. 49 z 31. januára 2023.

Článok 2 **Predmet úpravy**

Predmetom úpravy kódexu je bližšie objasniť a doplniť zásady správania sa osôb vo vysokých výkonných funkciách v súvislosti s vykonávaním ich funkcie, za súčasného

rešpektovania najlepších štandardov integrity, čestnosti, transparentnosti, zodpovednosti a zmyslu pre sociálnu spravodlivosť, a tak poskytnúť návod s cieľom vyhýbania sa konfliktu záujmov a tým

- a) zabezpečiť, že verejný záujem bude vždy nadradený osobným alebo iným záujmom,
- b) posilniť transparentnosť a zodpovednosť pri rozhodovaní,
- c) predchádzať korupcii a konfliktom záujmov,
- d) zabezpečiť, aby osoba vo vysokej výkonnej funkcii slúžila ako pozitívny vzor pre širokú verejnosť.

Článok 3 **Vymedzenie pojmov**

(1) Osobou vo vysokej výkonnej funkcii sa rozumie

- a) člen vlády Slovenskej republiky,
- b) vedúci ostatných ústredných orgánov štátnej správy, okrem predsedu Protimonopolného úradu Slovenskej republiky, predsedu Úradu pre verejné obstarávanie, riaditeľa Národného bezpečnostného úradu, riaditeľa Slovenskej informačnej služby,
- c) štátny tajomník,
- d) podpredseda ostatného ústredného orgánu štátnej správy, okrem zástupcov predsedu Protimonopolného úradu Slovenskej republiky, predsedu Úradu pre verejné obstarávanie, riaditeľa Národného bezpečnostného úradu, riaditeľa Slovenskej informačnej služby,
- e) generálny tajomník služobného úradu, ktorým je ministerstvo a ostatný ústredný orgán štátnej správy, okrem Protimonopolného úradu Slovenskej republiky a Úradu pre verejné obstarávanie (ďalej len „generálny tajomník“).

(2) Verejným záujmom sa rozumie právom, etikou a morálkou formovaný koncept, ktorého účelom je zabezpečiť trvalé, udržateľné a systematické zlepšovanie kvality života, životných podmienok a celospoločenského prospechu Slovenskej republiky a občanov Slovenskej republiky v súlade so zásadami a princípmi právneho štátu. Ide o komplexnú, dynamicky sa vyvíjajúcu hodnotu, ktorá sa opiera o všeobecne uznávané etické a morálne štandardy, pričom odráža nielen hospodárske, sociálne a kultúrne potreby širokej verejnosti, ale aj požiadavky na stabilné a predvídateľné právne prostredie.

(3) Konfliktom záujmov sa rozumie rozpor medzi verejným záujmom a iným záujmom osoby vo vysokej výkonnej funkcii, ktorý by mohol negatívne ovplyvniť výkon jej právomocí. Konfliktom záujmu sa rozumie aj situácia, v ktorej môže osoba vo vysokej výkonnej funkcii využívať svoju funkciu v prospech iného ako verejného záujmu. Konflikt záujmov predstavuje právne a eticky nežiaduci stav, v ktorom sú objektivita, nestrannosť a riadne plnenie úloh osôb vo vysokých výkonných funkciách ohrozené z dôvodu ich osobných, rodinných, majetkových alebo iných obdobných väzieb.

(4) Zásadami integrity sa rozumie základný normatívny rámec, ktorý určuje ako má osoba vykonávajúca vysokú výkonnú funkciu pristupovať k svojim kompetenciám, povinnostiam a zodpovednostiam. Tieto zásady sú ukotvené v hodnotách spravodlivosti, nestrannosti, transparentnosti a rešpektu k právnomu poriadku, všeobecne uznávaným etickým princípom a morálnym zásadám. Ich primárnym cieľom je zabezpečiť, aby rozhodovanie a konanie osôb vo vysokých výkonných funkciách nepodliehalo nelegitímnym vplyvom,

nebolo poznačené konfliktom záujmov, a aby bolo vždy v súlade so zásadami právneho štátu, rovnosti, právnej istoty a ochrany verejného záujmu.

Článok 4

- (1) Zásady integrity predstavujú základné princípy pre rozhodovanie a konanie osoby vo vysokej výkonnej funkcii.
- (2) Rešpektovanie zásad integrity je vecou profesionálnej cti osoby vo vysokej výkonnej funkcii.
- (3) Osoba vo vysokej výkonnej funkcii pri výkone svojej funkcie dbá o ich dodržiavanie a koná v súlade so

a) zásadou presadzovania verejného záujmu

Koná výlučne vo verejnom záujme s plným vedomím, že jej rozhodnutia a činnosť podliehajú neustálej verejnej kontrole a hodnoteniu.

Predchádza konfliktu záujmov, informuje o konflikte záujmov vopred a zdržuje sa akéhokolvek konania, ktoré by k nemu mohlo viesť.

Posudzuje všetky svoje väzby, či už finančné alebo majetkové, ako aj profesijné, rodinné, politické či iné osobné prepojenia, ktoré by mohli ohroziť nestrannosť a objektivitu jej rozhodovania. Oznamuje svoje finančné a majetkové záujmy a rieši vzniknutý konflikt záujmov, pričom pri schvaľovaní finančnej podpory zohľadňuje verejne prospešnú činnosť (predovšetkým v oblasti sociálnej, humanitárnej, environmentálnej, výchovnej, vzdelávacej, športovej).

b) zásadou zmyslu pre službu

Koná v prospech verejnosti, celospoločenského dobra, programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky a nie vo svojom súkromnom či partikulárnom záujme. Spravuje verejný majetok v mene širokej verejnosti s vedomím, že na výkon vysokej výkonnej funkcie sa nepristupuje ako k príležitosti na osobné obohatenie, na zvýhodnenie blízkych osôb, alebo iných subjektov, ale naopak, ako k záväzku nezištne, transparentne a zodpovedne naplňovať potreby Slovenskej republiky a občanov Slovenskej republiky.

c) zásadou čestnosti a poctivosti

Správa sa a vykonáva svoje povinnosti dôstojne s lojalitou k vláde Slovenskej republiky a v súlade s pravidlami ustanovenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch a tak, ako je uvedené v tomto kódexe. Dodržiava najvyššie štandardy etického správania. Čestne a verne reprezentuje Slovenskú republiku a záujmy občanov Slovenskej republiky doma i v zahraničí, s cieľom presadzovať národnoštátne záujmy. Ctí si históriu, kultúru a tradície Slovenskej republiky a zaväzuje sa ich rozvíjať.

Koná tak, aby nevznikali dôvodné pochybnosti o tom, že koná čestne, poctivo a podľa svojho svedomia, pričom neohrozuje dôveru verejnosti v riadny výkon úloh vlády Slovenskej republiky.

d) zásadou objektivnosti

Koná v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, zákonmi, ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, zaväzuje sa rešpektovať záväzné rozhodnutia súdov a pracuje tak, aby sa právne predpisy implementovali do praxe a prinášali všeobecný prospech občanom Slovenskej republiky.

Pri implementácii právnych predpisov do praxe pristupuje k rozhodovaniu na základe objektívnych a dôveryhodných faktov s ohľadom na sociálny dialóg, čím zabezpečuje, že jej postupy a rozhodnutia nesú znaky profesionality, predvídateľnosti a právnej istoty. Výkon právomoci osoby vo vysokej výkonnej funkcii nesmie byť poznačený diskrimináciou, predsudkami či zaujatosťou, pričom neopomína názory a potreby širokej verejnosti.

e) zásadou vyššej miery starostlivosti

Koná v najvyššej možnej miere obozretnosti, zodpovednosti a profesionálnej dôslednosti pri správe verejného majetku a nakladaní s verejnými prostriedkami. Ide o právny i etický imperatív, ktorý vychádza z presvedčenia, že verejné zdroje nie sú majetkom jednotlivca, ale spoločným vlastníctvom celej spoločnosti, a preto sa musia využívať výlučne efektívne a účelne na dosiahnutie verejného záujmu a celospoločenského prospechu občanov Slovenskej republiky, ak osobitný predpis neustanovuje inak.¹

f) zásadou zodpovednosti za svoje konanie a rozhodovanie

Osobne zodpovedá za svoje konanie a správanie sa v zmysle tohto kódexu a je zodpovedná za zdôvodnenie svojho konania pred predsedom vlády Slovenskej republiky, Národnou radou Slovenskej republiky alebo občanmi Slovenskej republiky. Člen vlády Slovenskej republiky zotrúva vo verejnej funkcii pokiaľ má dôveru predsedu vlády Slovenskej republiky, ktorý môže navrhnúť jeho odvolanie prezidentovi Slovenskej republiky. Predseda vlády Slovenskej republiky je konečným arbitrom noriem správania sa, ktoré sa očakávajú od členov vlády Slovenskej republiky. Právomoci Národnej rady Slovenskej republiky tým nie sú dotknuté. Vláda Slovenskej republiky je arbitrom noriem správania sa osôb vo vysokej výkonnej funkcii podľa čl. 3 ods. 1 písm. b) tohto kódexu, štátnych tajomníkov a generálnych tajomníkov.

g) zásadou transparentnosti

Koná a rozhoduje transparentne a svoje rozhodnutia náležite odôvodňuje a komunikuje.

Rozhodnutia, ktoré prijíma, by mali vychádzať z vlastnej odbornosti, verifikovateľných faktov či odborných analýz.

Každoročne predkladá majetkové priznanie v súlade so zákonnými a internými požiadavkami príslušnému orgánu.

Menný zoznam poradcov člena vlády Slovenskej republiky by sa mal zverejniť na webovom sídle príslušného služobného úradu. Ctí si princíp otvoreného vládnutia,

¹ Napríklad § 21 ods. 5 až 7 zákona č. 142/2024 Z. z. o mimoriadnych opatreniach pre strategické investície a pre výstavbu transeurópskej dopravnej siete a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

nezadržiava pred verejnosťou informácie, okrem prípadov, kedy tieto informácie nie je možné zverejniť zo zákonných dôvodov.

Avšak, zverejňovanie vnútorných procesov prijímania politických rozhodnutí a interných politických diskusií osôb vo vysokej funkcii by mali podliehať najvyšším štandardom politickej kultúry.

Nesmie prijať žiadne materiálne či nehmotné výhody od akéhokoľvek subjektu, či už ide o fyzické osoby, obchodné spoločnosti, mimovládne organizácie alebo iné právne subjekty, ktoré by mohli založiť priame či nepriame očakávanie protiplnenia, ústretovosti alebo preferenčného zaobchádzania, okrem prípadov, keď je to v súlade s protokolárnymi zvyklosťami.

Protokolárny dar, ktorého hodnota prekračuje sumu 350 eur, by mal príslušný služobný úrad viesť v osobitnom zozname.

h) zásadou slušnosti a inklúzie

Zachováva vysoké štandardy slušného správania sa a správa sa tak, že dodržiava najvyššie štandardy reprezentatívneho vystupovania.

Pri oficiálnych rokovaniach a ku všetkým, s ktorými prichádza do styku pristupuje profesionálne, s úctou a rešpektom.

Vykonáva svoju funkciu s náležitou úctou voči inštitucionálnemu rámcu a bezpodmienečným rešpektovaním platného právneho poriadku Slovenskej republiky.

Prejavuje úctu voči všetkým občanom a ich dôstojnosti a podporuje takéto správanie naprieč národnostnými menšinami a komunitami bez ohľadu na ich postavenie a príslušnosť.

i) zásadou líderstva

Aktívne podporuje a presadzuje tieto zásady, vedie svojím príkladom ostatných a prispieva k budovaniu dôveryhodnosti.

Presadzovaním spravodlivosti a úcty voči jednotlivcom, inštitúciám a právnomu poriadku Slovenskej republiky udržiava legitimitu a dôveryhodnosť právneho systému, čím posilňuje dôveru verejnosti v právny štát a jeho schopnosť v praxi naplňovať ideál spravodlivosti.

Článok 5 Spoločné ustanovenia

Kódex sa môže meniť a dopĺňať písomnými dodatkami, ktoré schvaľuje vláda Slovenskej republiky

Článok 6 Účinnosť

Tento kódex nadobúda účinnosť